

ភាគទី ៥

គម្របថវន្ត រាជអាណាចក្រខ្ចី

តមក បាណ្ឌពក្សត្រិយ៍ទាំង ៥ អង្គ បាននាំគ្នាទៅសាងរាជធានី
 ទីក្រុងថ្មីនៅខាណ្ឌរវបថ ចាប់ផ្ដើមកសាងកាប់គាស់ឈើព្រៃចូកចាំង
 ជម្រះដីទីទួលឲ្យរាបស្មើផ្ទៃស្រួចហើយ ទើបសាងព្រះរាជមន្ទីរ ព្រម
 កំពែងដ៏វិចិត្ររចនា ហាក់ដូចទេពនិម្មិត តាំងនៅឆ្នេរទន្លេយមុនា
 ខ្ពស់ត្រដឹមស្ដីមស្តែលេចកំពូលច្រូង សាងប្រាង្គណ៍លលៃគ្របទៅ
 លើទន្លេ ជីកស្រះ, ជីកគូ និងប្រឡាយជ្រលងដងអូរ សម្រាប់បង្ហូរទឹក
 ចេញចូលតាមត្រូវការ ។ ធ្វើទាំងឧទ្យានសួនផ្កា និងសួនផលានុផល
 ជុំវិញព្រះរាជមន្ទីរ សុទ្ធសឹងតែព្រឹក្សាលតជាតិដ៏មានផ្លែផ្កា គួរជាទី
 ទស្សនានៃអ្នកដែលបានទៅដល់យល់ឃើញ មានជ្រលងទឹកដ៏ថ្លា
 ហូរអំពីទន្លេយមុនាចូលទៅក្នុងឧទ្យាន ដាក់នៅក្នុងអាងដែលមាន
 ក្នុងសួនជាអន្លើ ៗ សម្រាប់ចិញ្ចឹមឈើព្រៃព្រឹក្សាលតជាតិ ឲ្យស្រស់
 ខ្ចីជានិច្ច, មានហ្វូងរមាំង ប្រើស ទ្រាយ ទន្សាយ ក្ដាន់ ដើរកស៊ីក្នុង
 តិណឡានដ៏ខ្សែវខ្ចី វិស័យដូចជាព្រំវិចិត្ររចនា, មានហ្វូងបក្សិនជាតិ
 ហិចហើរឆ្លៀលឆ្លាត់ ចាប់មែកព្រឹក្សាមយូរាដើរកែក្រាយក្បែរគុម្ពឈើ
 ខ្លះទំលើមែកឈើត្រសាសស្លាប ក្លោក បោលតោក នូវសេក ចាប
 យាសយំកេបកាបតាមភាសាសកុណា ឆ្លាសឆ្លើយរង់ព្រៃ ត្រូវនឹង

សម្លេងវៃយំដាង ៗ ឮហើយភ័ន្តកាំង ឈានឈប់ឈរស្តាប់សំឡេង
បក្សី ។

អាស្រ័យលោកសង្ហារតាក់តែងឡើងតាមធម្មតាខ្លះ អាស្រ័យ
វិទ្យាសាស្ត្ររបស់មនុស្សរចនាឡើងខ្លះ ឆោមលំអនៃធម្មជាតិទាំង
ឡាយនោះ ទើបប្រមូលមកមានព្រមនៅទីនោះ ជាទីសម្រាន្តរម្យ
រីករាយនៃអ្នកដ៏ជាម្ចាស់ ។ លុះកសាងរាំងរួចស្រេចហើយ បាណ្ឌព
ក្សត្រិយ៍ឡើងគង់រាំងថ្មី តាមវិធីបុរាណសន្មតនាមថា «ឥន្ទ្របថ»
ព្រោះល្អប្រហែលរម្យស្ថានក្នុងត្រៃត្រឹង្សភពរបស់សម្តេចអមរេន្ទ្រាធិ
រាជ ។

គ្រានោះ អ្នកនគរព្រមព្រៀងគ្នាអញ្ជើញយុធិស្ឋិរឡើងសោយ
រាជ្យសម្បត្តិនាក្រុងឥន្ទ្របថ ដោយអំណាចម្តប់ព្រះពោធិសម្ភាររបស់
ព្រះអង្គ ប្រទេសក៏ស្តុកស្តម្ភសម្បូរឡើងគ្រប់យ៉ាង ប្រជារាស្ត្រនៅជា
សុខក្សេមក្សាន្តសព្វទិវារាត្រី ឥតមានភិតភ័យដោយរឿងរ៉ាវអ្វីឡើយ
ទ្រង់ផ្សាយព្រះរាជានុភាព វាតរង់ចេញទៅបន្តិចម្តង ៗ ជារឿយ ៗ
ទៅ ទាល់តែឥន្ទ្របថរដ្ឋរីកធំទូលំទូលាយជាកម្រិតដើម ។ មិនមែន
គ្រាន់តែមានដែនដីធំប៉ុណ្ណោះទេ នៅមានកងកម្លាំងវេហ៍ពលសាកល
យោធាដ៏ក្លាហានជាអនេកអនន្តទៀត, ទ្រង់នូវប្ញទ្ធិអំណាចឥស្សរ-
ភាពក្នុងផ្លូវរដ្ឋប្រសាសនោបាយយ៉ាងស្រួលឆ្លើម ។ លុះព្រះបាទ
យុធិស្ឋិរ ទ្រង់ជ្រាបថា ការព្រះនគរបានចម្រើនរុងរឿងធំទូលាយដល់

ខ្នាតហើយ ការគ្រប់គ្រងក៏ខ្ជាប់ខ្ជួនបរិបូណ៌គ្រប់យ៉ាងហើយ ទ្រង់នូវ
ព្រះតេជានុភាព និងព្រះកិត្តិយសជា «ព្រះមហារាជា» ទ្រង់ប្រាថ្នា
នឹងធ្វើ «ពិធីស្វយយជនកម្ម គឺការបូជាមហារាជ» ដើម្បីប្រកាស
ឥស្សរភាពរបស់ទ្រង់ជាមហារាជា ឲ្យផ្សាយទូទៅក្នុងពពួកក្សត្រិយ៍
ដែលគ្រងនគរតូចតាចនៅជិតខាងព្រះរាជរដ្ឋសីមា ទើបទ្រង់ត្រាស់
បញ្ជាព្រះអនុជទាំង ៤ អង្គ ឲ្យយាត្រាទៅកាន់ដែនប្រទេសរាជ
ជិតខាងទាំងនោះ ដើម្បីប្រកាសឥស្សរភាពជាក្សត្រិយ៍ធំលើនានា
ប្រទេសរាជ ។ ពួកប្រទេសរាជដែលព្រមចុះចូលក៏បានទទួលការ
អញ្ជើញមកប្រជុំក្នុងពិធីស្វយយជនកម្ម ។ ចំណែកប្រទេសដែលរឹង
ទទឹង ឬតស៊ូក៏ត្រូវប្រហារឲ្យខ្ទេចខ្ទីអស់ទៅ ដែនដីត្រូវរឹបយកមករួម
ចូលជាអាណាចក្ររបស់ព្រះមហារាជាឥន្ទ្របថ ។

រាជស្វយពិធីគ្រានេះ បានសម្រេចផលយ៉ាងធំក្នុងផ្លូវរដ្ឋ
ប្រសាសនោបាយ ធ្វើឲ្យព្រះបាទយុធិស្ឋិរតាំងនៅមាំមួនក្នុងរាជ
សម្បត្តិបានផ្សាយព្រះរាជអាណា គ្របទៅលើសាមន្តរាជតូចធំទាំង
ឡាយ ជាបច្ច័យឲ្យព្រះអង្គមានមិត្រមេត្រីនឹងមហារាជាក្នុងប្រទេស
ឥណ្ឌោភាគខាងលើជាច្រើនអង្គ ហើយជួយបញ្ជូនព្រះតេជានុភាព
និងកិត្តិប្រវត្តិឲ្យខ្ជាយសាយភាយទូទៅរាល់ប្រទេស ។

លុះស្រេចការពិធីនេះហើយ មិនយូរប៉ុន្មានទុរយោធន៍ ព្រម
ទាំងរាជបរិពារ និងព្រះសកុនិជាបិតុលាធិរាជនៃគណៈក្សត្រិយ៍

គោរពទៅប្រពាតឯនគរឥន្ទ្របថ, បានជាឧស្សាហ៍ ស្តេចទៅទាំងម៉ឺង
 ព្រោះព្រះហឫទ័យពោរពេញទៅដោយសេចក្តីឫស្សា ជាងការទៅ
 សម្តែងសេចក្តីត្រេកអរក្នុងរឿងសាងរាជធានីថ្មី ។ សារពើវត្តដែល
 ទ្រង់បានទតឃើញ, សារពើសួរស័ព្ទដែលទ្រង់បានស្តាប់, សារពើ
 អារម្មណ៍ដែលទ្រង់បានប្រារព្ធនឹកដល់ សុទ្ធតែជាគ្រឿងជម្រុញឲ្យ
 កើតសេចក្តីឫស្សា និងអាយាតកាន់តែខ្លាំងឡើង ។ នឹងគន់មើលទៅ
 ភូមិប្រទេសឥន្ទ្របថក៏ល្អឯកអស្ចារ្យ នឹងគន់មើលទៅមុខមាត់ប្រជា-
 ជនក៏សុទ្ធតែជាអ្នករីករាយផ្អែកផ្អួនទៅដោយសេចក្តីសុខសាន្ត, ទាំង
 ព្រះរាជាណាចក្រក៏រុងរឿងសម្បូរព្រមពេញទៅដោយរបស់ដ៏មាន
 តម្លៃ ជាទីគួរមើលគួរឃើញ ។ របស់ដែលអស្ចារ្យជាងគេបំផុតនោះ គឺ
 ព្រះរាជវាំងជារបស់ផុតវិស័យ ទុរយោធន៍ដែលមិនធ្លាប់ប្រទះឃើញ
 នៅទីដទៃ ។ ការដែលទុរយោធន៍ទៅឯក្រុងឥន្ទ្របថ គ្រានេះ សង្កេត
 មើលអាកប្បកិរិយា ក៏ដូចជាភ្ញៀវតាងប្រទេសទាំងពួង ដែលគេតែង
 ទៅកាន់នានាប្រទេសតាមសព្វមួយដង ។ ឯហឫទ័យទុរយោធន៍
 ពេញពោរទៅដោយសេចក្តីក្រហាយដ៏លើសលប់ ប៉ុន្តែដោយសារ
 បានឃើញរបស់ចម្លែកអស្ចារ្យដូច្នោះ ជាទីដឹកភ្នែកឲ្យមើលទាល់តែ
 ភ្លើនភ្លេចខ្លួន ។ នៅវេលាដែលទ្រង់យាងទតមហាស្ថាននោះ
 កាលព្រះសិរទៅប៉ះទង្គិចនឹងជញ្ជាំង ដែលគេខាត់រលោងរលើបន្ទុះ
 ស្រមោលដូចជាកញ្ចក់ពុស្រក្តាំង ក្នុងកាលដែលទ្រង់ទទួលយាងទៅ

ក្រុងទីនោះ ដោយស្មានថាជាទិវាលចន្លោះ ដល់ទៅមួយកន្លែងទៀត
 កាលទ្រង់យាងចេញពីបន្ទប់មួយចូលទៅក្នុងបន្ទប់មួយទៀត ទៅ
 ប្រទះលើកន្លែងបន្ទប់ទឹកប្របី (មាស៊ីនទឹក) ដែលកំពុងខ្ពុរបញ្ចេញ
 សុតនូវសព្វសួរសា ។ មានអាការៈដូចជាគ្រាប់ភ្លៀងដ៏ល្អិតធ្លាក់ចុះ
 មកអំពីពិភានស្រោចទឹកគ្រឿងទ្រង់ដោកអស់, ដល់ទៅមួយកន្លែង
 ទៀតទ្រង់លាត់កញ្ជើញព្រះភូសា ដោយសំគាល់ថាជាអាងទឹក ប៉ុន្តែ
 តាមពិត ទីនោះជាផ្លូវដើរសោះ ជារបស់វិការដោយថ្វីដៃជាងធ្វើ
 បញ្ឆោតភ្នែកមនុស្ស ។

សេចក្តីពិតវត្តអស្ចារ្យទាំងអស់នេះ មិនមែនជារបស់កើតឡើង
 ដោយសារពួកបាណ្ឌពក្សត្រិយ៍ ប៉ុនប៉ងនឹងធ្វើលលេង ឬធ្វើដើម្បីឲ្យ
 ទុរយោធន៍អាម៉ាសមុខនោះទេ ប៉ុន្តែទុរយោធន៍មានសន្តានចិត្ត
 មនុស្សពាលក៏ចេះតែសន្សំវើសយករឿង រញឹករញ្ចក់បន្តិចបន្តួចនោះ
 មកពូតឡើងជាដុំកំភួន ព្រោះទៅប្រទះក្រុងរឿងដែលទ្រង់លើល
 កាលណាពួកបាណ្ឌពក៏ទ្រង់សម្រួលកាលនោះ ដោយអត់ទ្រាំមិន
 បានទ្រង់សម្រួលយឹក ។ ដោយភាពជាញាតិស្និទ្ធ មិនមែនទ្រង់
 សម្រួលភ្នាក់ក្លាយយ៉ាងកញ្ជះគេនោះទេ ។ ទុរយោធន៍នឹកអៀន
 ខ្មាសណាស់ ក៏រករឿងគុំភួនចងអាយាតព្យាបាទទៅឯង ។ ហើយ
 ប្រញាប់ស្តេចចេញមកអំពីក្រុងឥន្ទ្របថ លុះមកដល់ព្រះនគរវិញ
 ហើយ ក៏ទ្រង់លើកយករឿងដែលបរិវិតក្តីនោះមកប្រារព្ធជាមួយ

សកុនិ ជាព្រះបិតុលាថា ៖

«ទ្រង់ សកុនិ ! ខ្ញុំឈឺចិត្តណាស់ ! ពួកបាណ្ឌពជាមនុស្ស អាក្រក់
 សល់សែន បានរៀបចំប្រុងប្រៀបការចាំធ្វើបាបខ្ញុំ ដោយកលោបាយ
 ដ៏ល្អិតសុខុម, មានទេវតាជាប្រធាន ទ្រង់បិតុល ! គំនិតរបស់គេគិតតែ
 មើលងាយខ្ញុំម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ សេចក្តីប្រមាថមើលងាយអស់នេះ ជួរ
 ចត់ល្វឹងជាងផ្លែឈើដែលជួរចត់ល្វឹងខ្លាំងណាស់ទៅទៀត វាតាំងចិត្ត
 មើលងាយប្រមាថគ្នាមែន ៗ ហេតុនោះ បានជាពួកវាខំដើរតាមខ្ញុំ
 ស្រឡះស្រឡើង ដូចជាសុនខចោមពោមជើងដំរី ដើម្បីនឹងបានឃើញ
 ហេតុភេទដែលវាក្លែងធ្វើទុកបម្រុង គឺវាចាំគន់មើលតែខ្ញុំភ្លាត់ជើង
 ដួលតិចដួលតូង ។ ឯអាជ្ញើងដួលនេះ វាក៏សំខាន់ណាស់ដែរ ដូចជា
 ធ្លាក់អំពីទីខ្ពស់រលាត់ដៃជើងអស់ក្រែល ។ ឯព្រះរាជហឫទ័យនៃព្រះ
 ជនកខ្ញុំសោតទៀត ក៏ត្រជាក់ល្អិតដោយជរាភាពប្លៀតប្លៀន ឥឡូវ
 នេះទ្រង់មិនអាចនឹងត្រិះរិះដោះស្រាយប្រស្នា ដែលជំពាក់ធ្លាក់ទាក់
 ទិនចាក់ស្រែះនឹងល្អិតសុខុមបានឡើយ ប៉ុន្តែរឿងនេះអស់យើងរាល់
 គ្នាដែលជាកូនប្រុសមានដៃមានជើងគ្រប់បរិបូណ៌ មិនត្រូវនៅស្ងៀម
 ចាំមើលតែបំណាំទេ ឬទ្រង់យល់ដូចម្តេច ? ព្រះជនកលោកជរា
 ណាស់ហើយ ទ្រង់តែស្តាប់ទីប្រឹក្សាយ៉ាងអណ្តាត ឯទីប្រឹក្សានោះ
 សោត និងទុកចិត្តវា ក៏ប្រហែលគ្នានឹងទុកចិត្តអាសិរពិសដែរ, អាពួក
 ចង្រៃវាលកម្ចាស់ឯងទាល់តែទ្រម វាទូលណែនាំឲ្យព្រះជនកបែង

ចែកព្រះរាជអាណាចក្ររបស់ខ្ញុំឲ្យទៅពួកបាណ្ឌពពាក់កណ្តាល
 ដែលគេគ្មានសិទ្ធិ ឬមុខក្រសួងនឹងត្រូវបានសោះឡើយ, ព្រះជនក
 លោកគំនិតស្រាលណាស់ បើប្រសិនជាត្រូវគេនិរទេសឲ្យចេញពី
 ព្រះរាជវាំងទៅម្តង ប្រហែលជានឹងទ្រង់ជ្រាបព្រះអង្គថា « ឱ ! នេះ
 ទោសព្រោះតែចិញ្ចឹមអាសិរពិសទុកមួយក្រោលធំនេះឯង » ។ ខ្ញុំ
 និយាយមកប៉ុណ្ណោះ ព្រោះជាបន្ទុកផ្ទាល់ខ្លួន ព្រះបិតុលក៏បានឃើញ
 ច្បាស់នឹងព្រះនេត្រស្រាប់ហើយថា ពួកអធម្មសេនាបតីរបស់យើង
 បានកើបកាយព្រះរាជ្យទ្រព្យ អំពីព្រះឃ្លាំងផ្ទុកផ្ទេរចាក់ទៅឲ្យពួក
 បាណ្ឌពប៉ុន្មាន ? ខ្ញុំមិនមែនជាកូនស្រី និងមកដេកយំហី ៗ តាម
 សភាពជាអ្នកចិត្តទន់ខ្សោយនោះទេ, ខ្លួនខ្ញុំចំជាកូនប្រុសពិតប្រាកដ
 ខ្ញុំនឹងច្បាំងឲ្យទាល់តែផុតដង្ហើមអស្សាសបស្សាសជាទីបំផុត, តែចង់
 ក្របែលអាពួកចង្រៃអប្បល័ក្ខណ៍អស់នេះជាមុនសិន រួចចាំស្លាប់ទៅ
 តាមការចុះ ។ ខ្ញុំគ្មេរឃើញកម្លាំងកងទ័ពរបស់យើង ក្នុងវេលានេះទន់
 ខ្សោយណាស់ មិនល្មមនឹងធ្វើការដណ្តើមពិជ័យយុទ្ធកណ្តាលសមរ
 ភូមិជាមួយនឹងសឹកសង្គ្រាមទេ ព្រោះវាមានកម្លាំងរឹងប្រព្វណាស់ មាន
 ទាំងពួកសម្ព័ន្ធមិត្រជិតខាងជាជំនួយក៏ច្រើនផ្លូវទៀតផង ឯសេចក្តី
 ផ្តើមរុងរឿងក្នុងប្រទេសរបស់គេនោះ ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យផ្សារកាំក្នុង
 ភ្នែកណាស់ ស្មើដូចជាកន្ទុយផ្លែដែលកើតក្នុងភ្នែក, ខ្ញុំចង់តែស្លាប់
 ទៅវិញប្រសើរជាងរស់នៅ ដោយសេចក្តីអប្បយសយ៉ាងនេះ បើ

ទុកជាខ្ញុំនឹងមានអាយុរស់នៅ ដូចជាជីវិតសត្វក្អែក ក៏តាមការចុះ» ។

សកុនិ អង្គុយស្តាប់រឿងផ្ដេសផ្ដាសនេះរហូតទៅ ឥតឆ្លើយឆ្លង ថាអ្វីដល់មួយមាត់សោះឡើយ ទាល់តែទុរយោធន៍ចរចាចប់សព្វ គ្រប់ ។ សកុនិជាខ្ញុំរាជការធ្លាប់តែប្រចុបប្រចែងម្ចាស់ ហើយនឹង ចាក់បណ្ដោយតាមម្ចាស់ ស្នាត់ក្នុងការអង្គុយស្តាប់ស្ងៀម ៗ និង ស្នាត់ក្នុងវិធីប្រតិបត្តិ មិនឲ្យទាស់អធ្យាស្រ័យម្ចាស់ កាលបានឃើញ ទុរយោធន៍ខ្មាស់នឹងពួកព្រះញាតិខ្លាំងណាស់ជាឱកាសនឹងបំពេញ ឡើងឲ្យដល់ការ, គេក៏ក្អែកសង្កេតកំបន្ថែមទៅទៀត ឲ្យម្ចាស់រឹតតែក្ដៅ ក្រហាយលើសពីមុនថា ៖

«ទ្រង់មានបន្ទូលនេះគាប់គួរហើយ មើលទៅមិនងាយកាច់ កម្លាំងពួកបាណ្ឌពបានឡើយ ព្រោះមានប្រទេសតូចធំជាច្រើន ស្រឡាញ់រាប់អានគេ ប៉ុន្តែគ្រង់ដែលទ្រង់ត្រាស់ថា «ស្លាប់ទៅវិញ ប្រសើរជាងរស់នៅដោយសេចក្ដីអប្បយស» នេះជាព្រះរាជតម្រិះ ដ៏ខុសស្រឡះ, ដ្បិតសេចក្ដីអប្បយសប្រៀបដូចអាកាសធាតុ ក៏ថា បាន បើមិនដូច្នោះទេ គឺដូចជាមុខដំបៅអាចនឹងរក្សាឲ្យសះជាបាន កាលមិនយូរ, គំនិតម្យ៉ាងបានដុះដាលឡើងក្នុងចិត្តខ្ញុំ សូមទូលឲ្យ ទ្រង់ជ្រាបនូវឧបាយម្យ៉ាង ឃើញបានការពិតប្រាកដថា យុធិស្ឋិរ ជាអ្នកចូលចិត្តលេងស្ដាយណាស់ គេតែងដឹងព្យាបាលគ្នាស្រាប់ហើយ ចំណែកខាងខ្ញុំ ទ្រង់ក៏ធ្លាប់បានជ្រាបស្រាប់ហើយដែរ ថាជាអ្នកស្នាត់

ក្នុងការលេងស្ដាយយ៉ាងដូចម្ដេច យុធិស្ឋិរនៅខ្ចីដៃណាស់ ខ្ញុំអាចនឹង លេងយកជ័យជម្នះបានដោយឧបាយរាប់ពាន់ផ្លូវគឺខ្ញុំនឹងលេងដោយ កូនស្លាប់ដួងសំណាឲ្យធ្ងន់ ជន្លឲ្យបានចិត្តខ្លាំងឡើង ៗ ប្រមាណតែ ត្រឹមពាក់កណ្ដាលឡូ ខ្ញុំនឹងធ្វើឲ្យគេហិនហោចទៅតែម្ដង នឹងលេង ឲ្យអស់សាច់ឈាមរលីងធេងក៏បាន, រឺបយករបស់ទ្រព្យឲ្យអស់ទាល់ តែកាន់អំបែងដើរសុំទានគេ ឬនឹងគាបរឹតគាត់ឲ្យតឹងជាងនេះទៅ ទៀតក៏បានដោយយើងតាំងសន្យាថា «អ្នកចាញ់ត្រូវតែដើរចេញពី ព្រះនគរទៅនៅក្នុងព្រៃកំណាត់អស់វេលា ១២ ឆ្នាំ» យើងអាចនឹង រំលើងរំលាងសឹកសត្រូវរបស់យើង ឲ្យបរាជ័យអស់រលីងធេង ដោយ គំនិតឧបាយកលខាងក្នុងយ៉ាងនេះ មិនមែនចេញមុខទៅច្បាំងគ្នា ឲ្យក្នុងក្ដាំង បំផ្លាញគ្រឿងយុទ្ធកណ្ណ ឲ្យខាតបង់ទៅទេ ៗ នោះទេ» ។

ភាគទី ៦

ការលេងស្កាត្តាល់យ៉ាងធំ

ឥឡូវនេះ ទុរយោធន៍ និងសកុនិ បានរួមគំនិតគ្នាគិតការប្រុងប្រៀបទុក្ខរួចស្រេចហើយ ។ លំដាប់នោះទុរយោធន៍ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះរាជបិតា ក្រាបចុះទៀបយុគលណាទ ទ្រង់ព្រះកន្សែងអាក់អួលទឹកព្រះនេត្រស្រក់ស្រស្រាក់ស្រោចកក្រា ។ ព្រះរាជបិតាឃើញអាការៈកូនសម្លាញ់ដូច្នោះហើយ ក៏ត្រាស់សួរដេញដោលរកហេតុផល ។

«ព្រះជាម្ចាស់លើត្បូង សូមទ្រង់ជ្រាប ៖ សេចក្តីល្អនៃក្រុងឥន្ទ្របថរបស់យុធិស្ឋិរ ជាជាងក្រុងហាស្តិនបុររបស់យើង ដែលធ្លាប់តែល្បីល្បាយតាំងពីកាលណាមកហើយ ជាច្រើនភាគណាស់, ទីព្រះឃ្លាំងរបស់គេ ពេញពោរទៅដោយមាស ប្រាក់ កែវកង ពេជ្រនិល ចិន្តា ដ៏មានតម្លៃ, រដ្ឋសីមារបស់គេ សុទ្ធសឹងតែប្រាសាទច្រូងប្រាង ប្រាលរន្ទាល ហាក់បីដូចជាយោងយឹតយកអំពីស្ថានសួគ៌មកប្រតិស្ឋានទុកនៅទីនេះ, សម្បត្តិទាំងនេះ កាលដើមឡើយ យើងជាអ្នកអបលោកឱ្យគេ ឥឡូវនេះ គេឆ្កើងរុងរឿងខ្ពស់ហួសមុខមាត់យើងទៅទៀត ហើយគេធ្វើបូកក្រអិតក្រទម មើលងាយយើងដូចជាអ្នកព្រៃ, ព្រះករុណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ចង់តែស្លាប់បង់ទៅវិញទេ, ជាសេចក្តី

ពិត តាមស្មានមើល ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តាមដែលបានទទួលសេចក្តីទុក្ខទោមនស្សទាំងនេះ ប្រហែលជាគ្មានគង់ទ្រង់ជីវិតរស់នៅរហូតមកដល់បានក្រាបទូលរឿងនេះ ឲ្យទ្រង់ជ្រាបទេ ប៉ុន្តែគ្រោះជាទ្រង់សកុនិបានជួយបន្ទោបង់សម្រាលទុក្ខទាំងនេះ ឲ្យឃ្លាតចេញបានខ្លះរាប់ថាជាព្រះគុណយ៉ាងខ្ពស់ កុំអីប្រហែលជា... ទ្រង់បានសម្តែងបំភ្លឺឧបាយកលយ៉ាងឯក សម្រាប់នឹងកាច់កិនគូបដិបក្ខដែលប្រកួតនឹងយើងឲ្យរលីងរលាយខ្លួនទៅ, ឯលេសនោះទ្រង់សកុនិ ប្រាប់ឲ្យយើងធ្វើយ៉ាងនេះ ត្រូវអញ្ជើញយុធិស្ឋិរមកលេងស្កាត្តាល់គ្នា ពួកយើងបានត្រៀមការរួចស្រេចហើយ ដែលអាចនឹងធ្វើឲ្យគេបរាជ័យចាញ់យើងរាល់ក្តាររហូតទៅ ទាល់តែទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានរបស់ដែលខូចខាតទៅនោះត្រឡប់មកវិញ គឺថានឹងយករាជអាណាចក្រពាក់កណ្តាលដែលចែកទៅឲ្យគេនោះវិលមកវិញ បើគ្រោះអាក្រក់ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំចាញ់គេ គឺតាមតែយថាកម្មចុះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសុខចិត្តទទួលបាបគ្រោះដោយគុណភាព, ឲ្យគេធ្វើជាព្រះមហាក្សត្រិយ៍ តែមួយអង្គជំនួសទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងអស់ទៅចុះ ថាបើមិនដូច្នោះទេ ត្រូវឲ្យទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានគ្រប់គ្រងអាណាចក្រទាំងមូល ដោយមិនចាំបាច់បែងប៉ានឲ្យអ្នកណាមួយឡើយ, ការដែលឲ្យធ្វើជាធំទាំងពីរនាក់នោះ ផ្កាយពីរដួងនឹងត្រាច់ចរទៅក្នុងរាសីតែមួយផ្លូវជាមួយគ្នា មិនកើតទេ ព្រះករុណា !» ទុរយោធន៍ក្រាបទូល ។

ឆ្លុះរាស្ត្រក្រាស់តប ! «កូនសម្លាញ់មាសឪពុក ! សេចក្តីសោក
កើតមានឡើង ព្រោះទោសៈ ឯទោសៈសោតបាននឹងចិត្តរក់មួយ
រំពេច ៗ ប៉ុណ្ណោះ ម្តេចក៏បាបណ្តោយឲ្យភ្លើងពិរោធចូលមកដុតពាល
ហឫទ័យរបស់បាឲ្យក្រៀមក្រំទៅថ្វី ? ម្តេចមកយាយបងប្អូនឯង
ទៀត ? គេបានក្តីលំបាកតោកយ៉ាកមកពីមុននោះ ក៏ល្មមហើយ,
បណ្តោយឲ្យគេនៅជាសុខខ្លះផងកូន ! ការដែលស្វះស្វែងរករឿង
ទៅលើអ្នកមានអំណាចរាជស័ក្តិ ក៏ហាក់ដូចជាដាស់រាជសីហ៍ ដែល
កំពុងដេកលក់ឲ្យភ្ញាក់ឡើង, អាជ្ញើងភ្នាល់ បារកុំនាំមកតំណាលឲ្យ
ចិត្តាឡ ចិត្តាស្អប់ឈ្មោះបោះសម្លេងវាណាស់ វាប្រាប់ហេតុតែត្រង់
សេចក្តីវិនាស និងគ្រោះថ្នាក់ប៉ុណ្ណោះ, ចិត្តាព្រឹក្សាលណាស់ កាល
មកគិតនឹងអនុញ្ញាតឲ្យបានលេងល្បែងគ្រានេះ, តែបាចូរសួរវិទូរ
មើលសិន តើគេនឹងមានសេចក្តីយល់ឃើញដូចម្តេចក្នុងរឿងនេះ» ។

វិទូរ មិនបង្អង់ឲ្យសួរទាន់ ក្រោកឈរឡើងភ្លាម ទទួលសូមព្រះ
រាជវរោសកាសរួចហើយ សម្តែងសេចក្តីយល់ឃើញរបស់គេថា «ទេវ
ព្រះអង្គ រមែងទ្រង់ជ្រាបហើយថា «ទូលព្រះបង្គំមិនធ្លាប់ជាអ្នកប្រចុប
ប្រចែងអ្នកណាទេ» សំដីទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ច្រើនតែឲ្យទោសដល់
ទូលព្រះបង្គំវិញជាញយ ៗ មកហើយ, គ្រានេះទៀតដែរ ព្រោះលោក
ថា «ពាក្យពិតវែងស្លែង» ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំតោងតែសូមផ្លែងតាមមតិ
របស់ខ្លួន» «លោកចិត្តរបស់ម្ចាស់យើង ដែលទៅដណ្តើមទ្រព្យ

សម្បត្តិបងប្អូនឯង, លេសដែលទ្រង់ប៉ុនប៉ងនឹងធ្វើទៅនោះ សុទ្ធតែ
ជាហាយនកម្ម និងអំណោយផលអាក្រក់ គួរឲ្យស្វែងណាស់, ទូល
ព្រះបង្គំជាខ្ញុំយល់ឃើញថា ជាមុខក្រសួងរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំតែ
ក្រាបទូល ដាស់តឿនព្រះសតិទ្រង់ព្រះករុណា» ។

សេចក្តីមិនពេញព្រះហឫទ័យ ឲ្យលេងស្តាភ្នាល់របស់ព្រះរាជា
និងពាក្យយល់ទាស់របស់វិទូរនេះ មិនធ្វើឱ្យទុរយោធន៍សោយមនោ
មនៈទៅបានឡើយ ត្រឡប់ជាទ្វេសេចក្តីប្រស្សាឲ្យរឹតតែចាស់ភ្លា
ឡើងទៀត ។

ចំណែកឯ យុធិស្ឋិរជាអ្នកប្រកបដោយគុណសម្បត្តិផ្សេង ៗ ក៏
មែនហើយ ប៉ុន្តែនៅទន់ខ្សោយម្យ៉ាង គឺត្រង់ការសព្វព្រះហឫទ័យ
លេងស្តាណាស់ ចំណង់នេះជាមានដ៏សំខាន់ ដែលព្រះអង្គមិនអាច
តស៊ូនឹងវាបានឡើយ ។ កាលបើទ្រង់បានជ្រាបថា មានល្បែងភ្នាល់
ស្តានៅទីណា ក៏ចេះតែស្តេចទៅទត ឬទៅក្រសាលជាមួយនឹងគេ
នៅទីនោះជាដរាប ព្រោះហេតុនោះ កាលទុរយោធន៍អញ្ជើញទៅ
ក្រសាលការភ្នាល់ស្តា ទ្រង់យល់ឃើញថាជាគិតិយសមួយយ៉ាង គួរ
តែទទួលអញ្ជើញទៅភ្នាល់នឹងគេ ទើបស្តេចចេញចាកឥន្ទ្របថបុរី
នាំយកទាំងព្រះអនុជ ៤ អង្គ និងព្រះជននីរាជា, ច្រើនទៀត ទៅជាមួយ
ផង ។

ចាប់ក្រសាលភ្នាល់ស្តា ៖ ក្តារដំបូង យុធិស្ឋិរចាញ់មួយពាន់

រៀបរយ, ក្នុងក្តារត ១ ទៅមុខ ក៏ទន់ជាងគេជាដរាប ក្នុងថ្ងៃគ្រោះមិនល្អ នោះ ។ ថ្ងៃព្រឹកឡើងទ្រង់ក្រសាលទៀត ក៏ចេះតែចាញ់គេរាល់គ្នា ទៀត, កាលបើចាញ់គេច្រើនគ្នារណាស់ទៅ ក៏កើតក្តៅក្រហាយ កាន់តែខ្លាំងឡើង ១, មាសពេជ្រ, សេះ, ជំរី, រថ, ទ្រង់យកមក ដាក់ភ្នាល់នឹងគេទាល់តែអស់រលីង របស់ទាំងនេះរហូតផុតពីដៃទៅ អស់ទៀត ។ លំដាប់នោះទ្រង់យកព្រះរាជទ្រព្យក្នុងព្រះឃ្លាំងមក តាំងភ្នាល់ រួចពីនេះទ្រង់យករាជអាណាចក្រមកដាក់ភ្នាល់ទៀត របស់ទាំង ២ មុខនេះក៏រលាយទៅតាមគ្នាដូចមុន ទោះបីម៉ឺងហើយ សេចក្តីក្រហល់ក្រហាយក្នុងការល្បែង ក៏នៅតែមិនស្រាកស្រន់ ទើប ទ្រង់លើកយកព្រះអនុជទាំង ៤ អង្គដាក់ភ្នាល់ទៀត ចាញ់អស់ព្រះ អនុជទាំង ៤ អង្គហើយ ទ្រង់ដាក់ព្រះអង្គឯងភ្នាល់ទៀត ក៏ចាញ់គេ ទៅ ក្នុងទីបំផុតទ្រង់ដាក់នាងទ្រៅបទី នាងនេះក៏រហូតផុតពីដៃបាត់ ស្រមោលទៅទៀត ។ ជាការអប្បយសអាម៉ាស់មុខយ៉ាងបំផុត ភីស្មៈ, ទោណ និង វិទូរ អង្គុយមើលតែមុខគ្នាធ្វើភ្នែកភ្លឺ: ១ ក្នុងចិត្តសែនស្តុត សែនសង្វេគយ៉ាងក្រៃលែង ។ ចំណែកកណ៌ទុហសាសនៈ និងពួក អ្នកគំនិតកោងអប្បល័ក្ខណ៍ទាំងប៉ុន្មានអង្គយលេង ទឹកមុខញញឹម ដោយឃើញផ្លូវបានប្រៀបយ៉ាងធំដូចមនោរម្យហើយ ។

ទីបំផុតនៃការដែលរាប់ថា ចាញ់ឈ្នះគ្នានោះ ស្រេចនៅត្រឹម រូបនាងទ្រៅបទី ទុរយោធន៍ត្រាស់ប្រើឲ្យវិទូរទៅនាំយកខ្លួននាង

ទ្រៅបទីមកក្នុងបន្ទប់ទីប្រជុំរដ្ឋមន្ត្រី ដោយទ្រង់យល់ឃើញថា វេលា នេះនាងមិនមែនជាវាជិនីទេ នាងធ្លាក់ទៅជាទាសវិញហើយ ។ វិទូរ ក្រាបទូលអង្វរថា «សុំព្រះហឫទ័យទ្រង់កុំធ្វើដល់ឆ្មោះពេក ការដែល នឹងនាំនាងទ្រៅបទីមកកាន់ទីនេះ ជាការប្រមាថមើលងាយនាង ហួសហេតុដ៏សមគួរ ជាហេតុឲ្យពួកបាណ្ឌពកើតទោសោឡូលខ្មាញ់ ឡើង មុខជានឹងបណ្តាលឲ្យកើតហេតុធំដុំជាមិនខាន ។ រឿងនេះ បើ យើងចេះតែខំមានៈធ្វើទាំងលោភទៅ សូម្បីតែទារកតូចតាចក្នុង ប្រទេសឥន្ទ្របថ ក៏អត់ទ្រាំពុំបានដែរ » ។

ទុរយោធន៍ បញ្ចេញសំដីត្រាត្រោះបោះបោកឲ្យវិទូរជាច្រើន ហើយត្រាស់ប្រើឲ្យរាជបុរស ទៅកោះយកខ្លួននាងទ្រៅបទីមកជា យ៉ាងប្រញាប់ ។ វិទូរជាមនុស្សស្លូតបូត សុចរិត ចេះតែដកដង្ហើមធំរិះ គិតតែក្នុងចិត្តខ្លួនថា «ទុរយោធន៍បោះបង់ចោលធម្មចរិយាអស់រលីង ហើយ, អំពើទុច្ចរិតជាផ្លូវត្រង់ទៅអបាយ, ឥឡូវទុរយោធន៍កកិលនឹង ចុះទៅរកផ្លូវនោះហើយ » ។

ត្រាត្រោះ ទ្រៅបទីទេវី កំពុងតែគង់នៅក្នុងបន្ទប់, បន្តិចលេចរាជ បុរសទៅដល់ លើកទ្វារក្រោយចូលទៅ ទូលប្រព្រឹត្តហេតុ ឲ្យនាងជ្រាប តាមព្រះរាជតម្រាស់ ។ ទ្រៅបទីធ្លាក់ព្រះហឫទ័យក្តក់ ប៉ុន្តែខំតម្កល់ ព្រះសតិសម្បជញ្ញៈទាន់ មានបន្ទូលទៅនឹងសាវណ៌ទូត (អ្នកមក កោះខ្លួន) ថា «ម្ចាស់នាយត្រចៀកយើងបានស្តាប់សំដី ដែលអ្នកឯង

និយាយដូច្នោះមែនឬ ? ព្រះរាជស្វាមី^(១) ត្រាស់នឹងអ្នកដូច្នោះឬ ? ទ្រង់អស់ព្រះរាជ្យទ្រព្យហើយឬ ? បានយករាជិនីទៅដាក់ភ្នាល់នឹងគេឯងឡើយ ? ទ្រង់រិកលសតិទៅហើយឬអី ? » ។

«ព្រះរាជ្យទ្រព្យអស់រលីងធេង ទៅហើយក្រាបទូល ! ព្រះបាទយុធិស្ឋិរបង់ខាតសព្វសារពើ បណ្តាដែលមាននៅក្នុងការគ្រប់គ្រងរបស់ព្រះអង្គ រហូតដល់មកដរាប ព្រះអនុជ ព្រះរាជិនី ។ល។ សព្វគ្រប់ទាំងអស់ហើយ» សារីណទូត ក្រាបទូល ។

ទ្រៅបទីក្រោកឈរ ទ្រង់មានសរសើរដោយភ្លើងទោសោថ «បើព្រះរាជារបស់យើងដាក់ព្រះអង្គជាវត្ថុសម្រាប់ភ្នាល់នឹងគេ តាំងអំពីដើមទីទៅហើយសោត ព្រះអង្គក៏ក្លាយទៅជាទាសៈរបស់គេមួយរំពេចទៅហើយ ចាប់ពីត្រឹមកាលនោះមក ព្រះអង្គក៏អស់អំណាចនឹងមកយកខ្លួនយើងទៅដាក់ភ្នាល់ឡើយហើយ ព្រោះហេតុថា ធម្មតាជាតិជាមនុស្សខ្ញុំកញ្ជះគេ តែងតែគ្មានទ្រព្យសម្បត្តិ និងឥតអំណាចលក់ដូររបស់អ្វីបានឡើយ ព្រោះហេតុនេះ គាត់ចូរនាំយកពាក្យយើងនេះទៅក្រាបទូលព្រះភស្តុរបស់យើងផងថា «គ្មានអ្នកណានឹងមានអំណាចត្រូវបានទ្រៅបទីទេ» ។

រាជទូតត្រឡប់ទៅដល់ទីប្រជុំរដ្ឋមន្ត្រីវិញ ក៏នាំសំដីបញ្ជោះ

១)- ទ្រៅបទី កាលពីដំបូងបានជាទេពិអរជុន ដល់វេលាក្រោយមកឮថា បានជាទេពិរបស់យុធិស្ឋិរវិញ ហើយជាព្រះរាជិនីប្រទេសឥន្ទ្របថ ។

ពោះសោករបស់ព្រះនាងទ្រៅបទីក្រាបទូលទុរយោធន៍ ទុរយោធន៍ក៏ខ្មាត់ភ្នែងដូចភ្លើងអគ្គិសនី ត្រាស់ប្រើទុហាសាសនៈជាអនុជ ឲ្យចាប់អូសយកនាងមកគាល់ជាយ៉ាងប្រញាប់ ។

ទុហាសាសនៈទៅដល់ដំណាក់ភ្លាម ចូលទៅក្នុងបន្ទប់នាងទ្រៅបទី ហើយថ្លែងព្រះរាជឱង្ការថា «ឱ ! ក្សត្រិបញ្ចាល ! ព្រះនាងត្រូវគេយកទៅដាក់ភ្នាល់ ឥឡូវនេះ ព្រះនាងធ្លាក់ទៅជារបស់នៃអ្នកឈ្នះហើយ សម្តេចព្រះជេដ្ឋាទុរយោធន៍ មានព្រះបន្ទូលឲ្យព្រះនាងចូលទៅគាល់ព្រះអង្គដែលជាម្ចាស់របស់ព្រះនាង, តាំងពីពេលនេះជាដើមទៅ ព្រះនាងធ្លាក់ទៅជាបាទបរិចារិការបស់ព្រះបាទទុរយោធន៍ហើយ » ។

ទ្រៅបទីទើ បានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យប្រមាថមើលងាយនេះហើយ ព្រះកាយញ័រចំប្រប់ ដោយសេចក្តីខ្លាច និងក្រែកក្រាមក្រែកលែង ។ ព្រះនាងយកព្រះហស្តខ្ទប់ព្រះភក្ត្រមិនឲ្យទុហាសាសនៈមើលឃើញអាការៈដែលពិកលពិការ, ព្រះហឫទ័យវត្តញ័រតឹកៗ រញ្ជួយទាំងសកលកាយ ។ ខណៈនោះ ព្រះនាងលោតស្ទុះចេញអំពីកន្លែងប៉ុនប៉ងនឹងរត់ចេញខាងក្រៅបន្ទប់ ប៉ុន្តែទុហាសាសនៈជាមនុស្សកោងកាចអប្រិយ ក៏ចាប់កន្ត្រាក់គេសារបស់ព្រះនាងដែលកំពុងតែរន្ទត់អស់អង្គ ហាក់បីដូចស្លឹកព្រឹក្សាខ្ចីត្រូវពាយុបក់បោកមក ។ គេអូសទាញយកព្រះនាងទៅ ហាក់ដូចនាយយមបាលកើចកន្ត្រាក់

សត្វរក ។ ព្រះនាងលុតដង្ហែងហើយលើកកប្រណម្យសុំអង្វរ
 ទុហសាសនៈ ថា «អើអ្នក ! អ្នកកុំមកប៉ះពាល់ដល់រាងកាយខ្ញុំ ដោយ
 ដែរបស់អ្នក ដែលជាប់មន្ទិលសៅហ្មង, អ្នកតែងបានជ្រាបហើយថា
 «សក់របស់ស្រ្តីស័ក្តិសិទ្ធិ សុភាពស្រ្តី កាលបើមានត្រៀងតាក់តែង
 កាយរយីករយាកដូច្នោះ នឹងចូលទៅរកអ្នកធំដូចម្តេចកើត » ។ ប៉ុន្តែ
 ទុហសាសនៈ ជាមនុស្សប្រកបដោយនិស្ស័យចិត្តផ្ញើមរឺបឹងរឹងរូស
 មិនព្រមស្តាប់ពាក្យអង្វររបស់នាងសោះ គេឆ្លើយទៅរកព្រះនាង
 វិញថា «បើទុកជានាងមានត្រៀងបិទបាំងខ្លួនក្តី គ្មានសោះក្តី យើង
 ឥតត្រូវការទទួលដឹងឮទេ នាងត្រូវដើរតាមយើងទៅឲ្យយ៉ាងលឿន
 និងបង្អែបង្អង់ ឲ្យយឺតយូរមិនបានសោះដាច់ខាត» ។

គ្រានោះ ទ្រៅបទី ទោះបីមិនស្ម័គ្រចិត្តនឹងទៅតាមគេក៏ដោយ
 ក៏តោងតែទៅយ៉ាងរយីករយាក សោតឯសក់ក្បាលក៏រលួយរលូត
 ក្រញាញ់ក្រញាស ព្រោះត្រូវគេចាប់អូសទៅដោយកំហល់, ព្រះនេត្រ
 ពេញពោរនៅដោយអស្សុជល ស្រក់ស្រស្រាក់ស្រោចក្រ្តាសុតា
 ស្រី ។ ទ្រៅបទីទៅដល់ទីចំពោះព្រះភក្ត្រអ្នកធំទាំងឡាយហើយ ព្រះ
 នាងក៏អភិប្រាយសូមទោសអ្នកធំជាមុខថា «បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 ទាំងឡាយ សូមលោកឲ្យអភ័យដល់ខ្ញុំ ដែលបានឈានចូលមកក្នុង
 ទីប្រជុំនេះ ទាំងសំលៀកបំពាក់មិនគួរគប្បី» ។

ភីស្មៈ, ទោណ និងអ្នកធំទៀតជាច្រើននាក់ កាលបើក្រឡេក

ទៅឃើញទ្រៅបទីហើយ ក៏ដាក់ភក្ត្រជ្រប់ ដោយនឹកអៀនខ្មាសជួស
 នាង និងអាណិតអាសូរដល់នាងជាពន្លឹក ។ ចំណែកទុរយោធន៍វិញ
 ដែលជាអ្នកមាននិស្ស័យរឺបឹង ឥតចិត្តអាសូរករុណាដល់នាងបន្តិច
 បន្តួចសោះ បែរជាស្រែកសន្ធាប់បង្គាប់ដោយកំហល់ថា «ទុហសា-
 សនៈ ចូរអ្នកសម្រាតសំពត់នាងចេញឲ្យដល់ស្បែក, សម្រាតឲ្យអស់
 រលីងធេងព័ន្ធន ឲ្យបងសម្លឹងមើលសោមនីវិរបស់នាង ក្នុងយាម
 អាក្រាតកាយននលនេះម្តង» ។

ការដីលាមកឥតខ្មាសដូច្នោះ បណ្តាលឲ្យអ្នកអង្គុយនៅក្នុងទី
 ប្រជុំនោះកើតឆុកឆូលទោសោឡើងតែរាល់គ្នា ទាល់តែម្នាក់ ឬពីរ
 នាក់ក្នុងពួកនោះ យកដៃទៅចាប់ក្តាប់ដងក្របី ។ ឯអាការៈដែលគេ
 លូកដៃទៅចាប់ដងក្របីនោះ មើលទៅហាក់ដូចជាធ្វើទោសចិត្ត
 របស់គេ ឲ្យធូរស្រាលរសាយទៅបានខ្លះ បាត់ណែនតឹងក្នុងដើមទ្រូង
 គ្រាន់បើ ។

ដោយសន្តានចិត្តជាមនុស្សពាល ជ្រោកជ្រោកប្រាសចាកមេត្តា
 ករុណា ទុហសាសនៈបានចូលទៅបោចពោចសម្រាតសំពត់អារ
 ទ្រៅបទីតាមបង្គាប់ព្រះដេដ្ឋា ។ ទ្រៅបទីស្រែកថា «ចូរស្តាប់ខ្ញុំម្ចាស់ !
 ចូរជួយខ្ញុំម្ចាស់ផង លោកអ្នកធំទាំងឡាយ ! លោកក៏មានភរិយា និង
 បុត្រីដូចគ្នាដែរ, លោកនឹងបណ្តោយឲ្យស្រ្តីអ្នកមានព្រហ្មចារិយៈ ត្រូវ
 គេកំហែងលេងជាល្បែងនៅមុខអស់លោកដូច្នោះឬ ? ចូរជួយខ្ញុំម្ចាស់

ផងព្រះអង្គ ! ចូរជួយឲ្យរួចអំពីសេចក្តីអាសអាភាសអស់នេះផង ព្រះគុណអើយ ! » ។ ស្ងាត់ច្រៀបមួយស្របក់ ទ្រៅបទីស្រែកម្តងទៀតថា « ម្តេចក៏ស្ងៀមស្ងាត់រាល់គ្នាយ៉ាងនេះ ? គ្មានអ្នកណាម្នាក់ក្នុងពួកលោកលើកអង្គុលឡើងការពារសម្មានស័ក្តិនៃស្ត្រី ដំរកមន្ទិលគ្មាននេះហើយឬ ? សេចក្តីល្បីល្បាញខ្លាចខ្លាចរបស់ជាតិកុរុ, កិត្តិគុណចាស់របស់ការពារស្រាបសូន្យអស់រលីងទៅហើយ ឬអ្វី ? ក្សត្រិយ៍ទាំងឡាយ លែងធ្វើជាអ្នកចម្បាំងហើយឬអ្វី ? ស្វិតនាំគ្នាអង្គុយស្ងៀម មើលអំពើដ៏លាមកយ៉ាងនេះកើតដែរឬទេ ? » ។

ភីស្មៈក្រែវក្រោធមុខឡើងក្រហម, ទោណខាំមាត់សង្កៀកធ្មេញក្រឹត ក្តាប់ដៃប្រុងនឹងដាស់, វិទូរថ្ងៃ ហី ៗ យកចិត្តដូរ, ចំណែកឯភីម (ព្រះអនុជយុធិស្ឋិរ) គ្រវីដំបងស្រែកប្រកាសជាពាក្យស្រួចស្រាបថា « នឹងហុតឈាមទុហាសាសនៈ ហើយនឹងយកជីវិតទុរយោធន៍ ឲ្យបានដោយដំបងនេះ មុនថ្ងៃដែលខ្លួនគេស្លាប់ » ។

ទុរយោធន៍ធ្វើបូកសម្តែងអំណាចយ៉ាងសម្បើម ដោយមានជ័យជម្នះ បែរមកត្រាស់នឹងយុធិស្ឋិរថា ៖

« ទ្រង់ចូរថ្លែងតាមពិតមកមើល, ព្រោះទ្រង់ធ្លាប់តែបញ្ចេញវាចាទៀងទាត់រាល់វេលា, ទ្រង់បង់រាជអាណាចក្រ, បង់អនុភាតា, បង់ខ្លួនប្រាណរបស់ទ្រង់, មិនតែប៉ុណ្ណោះ ថែមទាំងបង់មហោសីមកខ្ញុំទៀត មែនឬមិនមែន ? » ។

យុធិស្ឋិរ មិនហើបមាត់ ។ ឯកណិនិកអស់សំណើច ក៏សើចញាក ៗ ។ តែភីស្មៈអង្គុយសម្រក់ទឹកភ្នែកព្រិច ៗ មិនចេញស្តីជាអ្វីសោះ ។

វេលានោះ ព្រះបាទធូរាស្រ្តកំពុងនៅក្នុងព្រះរាជវាំង មិនបានទ្រង់ជ្រាបហេតុភេទ ដែលកើតឡើងក្នុងទីប្រជុំរដ្ឋមន្ត្រីនោះឡើយ ។ ព្រាហ្មណាចារ្យទាំងឡាយ កំពុងតែស្វាធ្យាយវេទមរត្តល្លាច ។ ពេលនោះ ទ្រង់ឮសូរស័ព្ទសម្រែកសិរិដ្ឋាល (ឆ្កែចចក) លូក្នុងព្រៃប្រាប់ហេតុដ៏អាក្រក់កើតឡើងនោះ ទ្រង់ក៏ធ្លាក់ព្រះហឫទ័យក្អក ព្រះកាយញ័រភ្លើងៗ, មួយស្របក់ វិទូរចូលទៅដល់ក្រាបទូលប្រព្រឹត្តហោតុតាមដែលទុរយោធន៍បង្កបង្កើតឡើង កាលបានទ្រង់ជ្រាបហេតុដ៏អាក្រក់មង្គលដូច្នោះហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះកន្សែង ត្រាស់ព្រះសូរសៀងញ័ររន្តើនថា « ឱ អាក្រក់ណាស់ ! វាធ្វើឲ្យព្រះរាជា ទ្រុបទកើតសេចក្តីអាសអាភាសហើយ ដោយហេតុវាហិនប្រមាថមើលងាយធ្មេញតាមរបស់គេ ដ៏ជាវិសុទ្ធិកន្សា, សូមឲ្យពាក្យការនារបស់បិតាដែលកំពុងតែព្រួយសោយទុក្ខសោកនៅវេលានេះ ចូរអភិបាលរក្សាការពារភយន្តរាយនៃព្រះជាម្ចាស់ដ៏ធំលើស្ថានសួគ៌ តាមដែលបានឮហេតុភេទអាក្រក់នោះចុះ » ។

សម័យនោះ មានអ្នកនាំស្តេចទៅរកនាងទ្រៅបទី ទ្រង់ត្រាស់និងនាងថា « ម្ចាស់បុត្រិនៃវិសុទ្ធរាជា ! នាងជាទីសម្លាញ់ដូចដូង

ហឫទ័យរបស់បិតុលៈ ឱអនិច្ចា ! បុត្ររបស់បិតុលៈ បានធ្វើសេចក្តី
កំហឹងដល់នាងជាទម្ងន់ នាងចូរឲ្យអភ័យដល់វាផងចុះ និងសូម
ទោសព្រះជាម្ចាស់លើស្ថានសួគ៌ កុំឲ្យធ្លាក់លើក្បួងរបស់វា, នៃក្បួង
សម្លាញ់របស់បិតុលៈ ! នាងនឹងប្រាថ្នាចង់បានវត្ថុអ្វី បិតុលៈនឹង
ប្រទានឲ្យនាងគ្រប់យ៉ាងតាមចំណង» ។

ទ្រៅបទីក្រាបទូលថ្វាយពរជ័យចំពោះព្រះរាជា ដ៏ទ្រង់នូវមេត្តា
គុណ និងទូលសូមសេចក្តីមេត្តាប្រោសប្រណីជួយឲ្យយុធិស្ឋិរ រាជ
ស្វាមីរួចពីទោសភាព ។ ទ្រង់ក៏ប្រទានឲ្យរួចមួយរំពេច ។ ព្រះបាទ
ឆត្ររាស្ត្រ សូមឲ្យទេវីសម្តែងប្រាប់សេចក្តីប្រាថ្នាយ៉ាងដទៃទៅ
ទៀត ។ នាងក្រាបទូលសុំឲ្យលើកទោសអនុភាពរបស់ព្រះភស្តុនិង
ទូលសូមឲ្យបានសេះ, រថ, អាវុធរបស់គេមកវិញ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា
របស់នាងគ្រាទី ២ នេះ ព្រះបាទឆត្ររាស្ត្រ ក៏ទ្រង់ព្រះរាជទានឲ្យជា
យ៉ាងប្រញាប់ រួចទ្រង់សូមឲ្យនាងប្រាប់សេចក្តីប្រាថ្នាគ្រាទី ៣ តទៅ
ទៀត» ។ ទ្រៅបទីក្រាបទូលថា «ខ្ញុំម្ចាស់ជាធិតាក្សត្រិយ៍, ខ្ញុំម្ចាស់អស់
ប្រាថ្នារបស់ដទៃទៀតហើយ ប្រាថ្នាតែត្រឹម ២ ដងប៉ុណ្ណោះក៏ល្មមការ
នឹងប្រាថ្នាសព្វសារពើទៅទៀតមិនគួរទេ ព្រះករុណា ! » ។

បាណ្ឌពក្សត្រិយ៍បានអនុញ្ញាតឲ្យត្រឡប់ទៅក្រុងឥន្ទ្របថ
វិញ។ នៅពេលចេញដំណើរផុតអំពីក្រុងហស្តិនបុរទៅនោះ ទុរយោធ
ន៍ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះរាជបិតាភ្លាម ក្រាបទូលបន្ទោសព្រះបិតាដោយ

ចិត្តក្រែវក្រោធថា «ល្អឯងធូលីអនុញ្ញាតឲ្យពួកបាណ្ឌពទាំង ៥ រួចខ្លួន
ទៅជាសុខសាន្ត ឯគំនិតគេគិតតែពីធ្វើសង្គ្រាមសងសឹកនឹងយើងវិញ
ជាមិនខាន ព្រោះហេតុនេះ សូមឲ្យទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំភ្នាល់ស្តានិងគេ
មួយក្តារទៀត ហើយដាក់កម្រិតការភ្នាល់ម្តងនេះថា «បើអ្នកណា
ចាញ់ អ្នកនោះនិរទេសឲ្យទៅនៅព្រៃ កំណត់អស់វេលា ១២ ឆ្នាំ លុះ
ផុតកំណត់នោះហើយ ត្រូវតែពូនមុខនៅក្នុងទីសន្តោស ១ ឆ្នាំទៀត ។
ធ្វើកតិកាយ៉ាងនេះ យើងទើបអាចនឹងចៀសវាងពីសឹកសង្គ្រាមបាន
ដោយឧបាយប៉ុណ្ណោះ» ។

ព្រះរាជាទ្រង់ជាអ្នកមានព្រះទ័យទន់ ក៏យល់ព្រមបណ្តោយ
តាមព្រះរាជឱរស គ្រាសំប្រើព្រះរាជអាមាត្យឲ្យតាមទៅហៅបាណ្ឌព
ក្សត្រិយ៍ទាំងនោះត្រឡប់មកវិញ ទើបបានលេងស្តាភ្នាល់ម្តងទៀត ។

យុធិស្ឋិរ និងសកុនិ អង្គុយទល់មុខគ្នាចាប់លេងទៅតាមតម្រិះ
ប្រាថ្នា ហើយប្រុងជើងការយកប្រៀបតែសព្វខ្លួន ។ សកុនិយកកូន
ស្តាបង្កប់សំណាមកលេងទៀត យុធិស្ឋិរក៏ចាញ់ដូចពីលើកមុន ក្នុង
ទីបំផុតព្រះអង្គ និងអនុភាតា ព្រះនាង ទ្រៅបទីទេវី ត្រូវទទួល
ការបរាជ័យដ៏ជាផលនៃល្បែងភ្នាល់ស្តា ត្រូវគេនិរទេសចេញចាក
និវេសន៍មហាស្ថាន ។